

ІЛЮСТРУВАННЯ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ: КЛАСИФІКАЦІЯ ЗОБРАЖЕНЬ, ЇХ ПРИДАТНІСТЬ ДЛЯ КОНКРЕТНОГО ЗМІ

В. Е. Шевченко

Стаття присвячена ілюстраціям, як складової частини друкованих ЗМІ, наведено класифікації відповідно до ролі у виданні і ступеню відображення дійсності. Ступінь наочності матеріалу і правдивість відображення події значною мірою залежать від вірно підбраного та опрацьованого зображення.

Кожне друковане видання складається з текстової та зображальної частини, які з різних боків розкривають зміст, є нерозривним цілим, гармонійно поєднуються між собою відповідно до виду видання. Зображенням вважається будь-який графічний твір, що передає зміст у нетекстовій формі за допомогою наочних засобів та прийомів. В книжках зображення мають назву ілюстрацій (від лат. illustratio – освітлення) – пояснення, демонстрація за допомогою наочних засобів тексту. У періодичних виданнях не кожне зображення є ілюстрацією, оскільки більшість із них несе власний зміст; не доповнює текст, а дає інше бачення теми. Завдання зображення – конкретизувати образ, виразити емоційне ставлення чи уявлення про нього, розкрити розуміння цього образу, доповнити, пояснити або прикрасити, дати інформаційний привід. Тобто зображення є не лише елементом зовнішньої форми видання, а й його змістовим наповненням.

Науковці та практики неодноразово зверталися до теми ілюстрування видань, хоча більшість праць стосується книг (Гессен Л. І., Валуєнко Б. В., Герчук Ю. Я., Пахомов В. В., Сава В. І. та інші). Принципи композиції зображень і тексту розглядалися у книгах та статтях, присвячених технології виготовлення газет (Кісельов О. П., Гуревич С. М., Іванов В. Ф., Балаш А. В.). Поєднанню слова та зображення присвячена кандидатська дисертація Горевалова С. І. Найбільш ґрунтовними працями в галузі ілюстрування періодичних видань можна вважати дослідження Чернякова Б. І. та Шаповала Ю. Г., які ввели поняття «зображальна журналістика». Але залишаються недостатньо розробленою класифікація зображального матеріалу відповідно до функцій і призначення у конкретному виданні, вибір певного виду зображення із урахуванням призначення видання і читацької аудиторії.

Тому **актуальність роботи** лежить в площині вибору зображальних матеріалів для конкретного видання і конкретного матеріалу. Оскільки кожний візуальний знак несе різноманітне смислове наповнення і впливає на людину за певними законами, а зображення є найяскравішим акцентом друкованого твору, саме від нього залежить попереднє враження від матеріалу періодичного видання, ним визначається важливість повідомлення. Класифікація зображень дає можливість підібрати для конкретного матеріалу саме таке зображення, яке б відповідало читацькій аудиторії і бажаному ефекту від публікації.

Отже, **метою статті** є аналіз функцій зображень, їх класифікація і принципи введення у видання.

Основними вимогами до зображень є актуальність, правдивість, точність, виразність, зрозумілість, якість виконання. При поєднанні з текстом зображення конкретизує, посилює його зміст, спрямовує у потрібному напрямку, наочно коментує або надає іншого відтінку. Характер відображення зображальних елементів впливає на їх сприйняття читачем, привертає увагу, змістове наповнення – задовольняє потребу в інформації.

Ілюстрування видання – важливий етап видавничої роботи, адже зображення поліпшують оформлення видання, є наочним виразником змісту, це один з елементів, що формує обличчя видання. Яскраве зображення здатне зробити більше, ніж довгий текст, як би цікаво він не був написаний. Ілюстрації є також елементом системи

рубрикації, оскільки заголовки можуть поєднувати текст та ображення, а зображення у колонитулах розкривають зміст рубрики у цілому.

Ілюстрації є візуальним сигналом, акцентом, який дає поштовх до прочитання матеріалу або керує поглядом читача. Читачі насамперед розглядають зображення, і після цього читають заголовки і сам текст. В дитячих виданнях зображення формують уявлення дитини про героїв та події, у газетах зображення дають змогу читачам стати свідками реальних подій. Логотип видання є визначальним для читача, коли він шукає потрібну йому газету чи журнал.

Зображення можуть бути оригінальними, підібраними до конкретної статті, або взяті з інших джерел (бази даних, інтернет-джерел, інформагенств, інших видань). Вони неодмінно привернуть увагу читачів, якщо продемонструють ситуацію з нестандартного ракурсу, покажуть обличчя людей, що виражають яскраві емоції. Крім цього, вони ілюструють всі необхідні текстові фрагменти, іноді їх заміняють і повинні бути зрозумілими для конкретної читачької аудиторії. Основне завдання зображення – наочно подавати інформацію про людей, події, історію та сучасність. Зображення у виданні існують не окремо, а у вигляді послідовного візуального ряду, тобто формуються певні вимоги, яким мають відповідати всі зображення, включені у видання.

Відповідно до призначення і мети застосування зображення:

- інформативні – дають можливість дізнатися про щось нове (зображення предметів і явищ живої і неживої природи, людини, людської діяльності і логічних побудов його розуму);
- декоративні – мають художньо-естетичний характер (зображення є естетично привабливими, а предметом пізнання є людські характери, почуття і відношення між людьми і до природи).

Зображення відрізняються також за технікою виконання, способом поєднання із текстом й поділяються на пізнавальні, художньо-образні, документальні та декоративні.

Пізнавальні види зображень застосовуються найчастіше, їм властива чіткість вираження функціональних особливостей події, предмета або явища, документальність [5, 210]. Це – предметні креслення, малюнки, фотографії, схеми, які є виразно коментують подію, часто є невід’ємними від тексту, адже без них зміст може залишитися незрозумілим читачеві. Основна функція пізнавальних зображень – розширити можливості читача щодо пізнання ситуації, пояснити зміст текстового повідомлення, його логіку. Науково-пізнавальні ілюстрації бувають реальні (фотографія, малюнок), формальні (утрироване передання дійсності, збільшення фрагменту), інфографіка (креслення, графік, схема, карта) та монтаж.

Художньо-образні зображення широко застосовують у літературно-художніх, публіцистичних творах. Вони є підсумком ретельного аналізу змісту, у процесі якого визначають його мету, слідкують за фабулою, розвитком сюжету, ходом думок автора, з’ясовують можливості просторово-часового розвитку зображального ряду. Існують різні підходи до художньо-образного тлумачення зображення: ілюстрація може бути тісно пов’язана з текстом, йти за літературним викладом, а може йти паралельно тексту, розкриваючи певну епоху, ідею. Вона доповнює літературний образ, сприяє образному сприйняттю тексту. Якщо в науковому творі ілюстрація зберігає максимальну точність зображуваного об’єкта, то в літературному вона дає можливість читачеві фантазувати, створювати власне уявлення. Такі ілюстрації можуть нести власний зміст, але відштовхуючись від змісту твору.

Документальні зображення – перефотографовані чи відскановані відбитки документів, відомих з інших джерел. Часто застосовуються у загальнополітичних виданнях. За характером зображення вони можуть бути текстовими (рукописні тексти, сторінки раніш виданих видань, документи), штриховими (рисунок), тоновими (картини, скульптури), кіно- та телезображення. Вимоги до якості таких

зображень надзвичайно високі, адже вони повинні точно передавати враження від реального об'єкту.

Орнаментально-декоративним зображенням притаманні національні риси, вони характеризують певні історичні епохи, підкреслюють стильові особливості часу, адже пішли від станкової графіки. У різні періоди орнаментально-декоративне, символічне зображення використовували по-різному. Спочатку воно лише заповнювало вільні простори при наборі тексту, було прикрасою, пізніше стало виразником стилю оформлення. Використання орнаменту в художньо-образних ілюстраціях дає змісту досягти узагальненості, умовності форми, властивій просторово-структурній організації книги.

Роль ілюстрацій у різних за тематикою періодичних виданнях відрізняється: у літературно-художніх журналах художньо-образні ілюстрації зорозово відтворюють літературні образи; у наукових, навчальних, науково-популярних, довідкових, професійних (економічних, ділових, технічних) журналах застосовуються науково-пізнавальні ілюстрації предметного характеру, які максимально точно подають необхідну для розуміння тексту інформацію; у газетах зображення має підтримувати зацікавленість, бути енергійним і підкреслено активним. Фотографія або малюнок у періодичних виданнях – це перше, на що дивиться читач при перегляді сторінок. Робота фотографів та фотокореспондентів у періодичних виданнях пов'язана із сенсацією, є засобом привернення уваги читача до відомої інформації, але з незнайомого ракурсу. Іноді яскрава робота фотографа дає імпульс для прочитання значного за обсягом тексту.

За способом відтворення ілюстрації класифікують на [7, 106]:

- штрихові, зображення якого утворюється з крапок, штрихів, ліній чи суцільних площин різних розмірів, але однакової насиченості;
- фотографічні або півтонові, зображення якого утворюється з окремих ділянок різної насиченості (оптичної густини), що поступово переходить від світлого до темного тону.
- інфографіку – діаграми, карти, схеми, креслення, плани, таблиці, які наочно подають й аналізують інформацію, додають візуальний ефект.

Більшість зображень, що належать до інфографіки, виконані у вигляді штрихових малюнків, але, наприклад, карти та діаграми містять півтонові фрагменти.

За кольоровістю зображення розділяються на однокольорові та багатокольорові, і кожен із цих видів може бути півтоновим чи штриховим.

Штрихові оригінали розділяються на технічні та художні графічні малюнки. Типовими прикладами є архітектурні плани, малюнки, виконані тушшю чи чорнилом, графіки й діаграми.

Технічний малюнок відноситься до науково-пізнавальних ілюстрацій, призначення яких – дати визначені конкретні відомості з певної галузі науки, техніки, виробництва і яка має науково-технічну точність і графічну виразність. До них відносяться креслення (математичні, предметні), карти, схеми (будови, руху, порівняння), картограми, діаграми, тобто більшою мірою це – інфографіка. Технічний малюнок виконується будь-якою графічною технікою, може бути як однофарбним, так і багатобарвним. Ступінь навантаження деталями залежить від призначення ілюстрації, характеру видання, якості паперу, на якому буде друкуватися видання. План – креслення, що зображає в умовних знаках або масштабі на площині горизонтальну або вертикальну проекцію предмета та його розмірів. Хоча будь-яке креслення є умовним графічним зображенням предмету з точним відношенням його розмірів. Номограма – креслення, що дає змогу замінити обчислення за формулами виконанням простіших геометричних побудов, в яких за допомогою ключа отримуються відповіді.

Схема – умовне графічне зображення якогось об'єкта (явища, процесу), що передає у загальних рисах суть його характеру та структури, положення або організацію різних груп (людей, тварин або предметів); напрямок окремого предмета

в просторі чи середовищі, прямування (процесу) або організації окремих елементів у якому природному або суспільному явищі; дають уявлення про порівняльний розмір явищ, виражених числами. Це – одна із найбільших груп зображень видань наукової, навчальної, виробничо-технічної, науково-популярної тематики, журналів та газет. Іноді вони застосовуються в літературно-художніх виданнях. Відповідно до основного значення призначення схеми можна розділити на схеми будови, схеми руху, схеми порівняння, а також картограми, картодіаграми і картосхеми. Схеми руху дають можливість побачити, приміром, круговорот речей у природі, характер танцювальних рухів, розташування об'єктів під час дорожньої пригоди. Схеми порівняння – це різного роду діаграми і графіки, що служать для наочного порівняння, співвіднесення розмірів, виражених у числах.

Діаграми все частіше застосовують газети і журнали не лише бізнес-спрямованості, але і загальної тематики, для інформації різного роду. Умовне графічне зображення числових величин або їхніх відношень зручне і наочне для зіставлення розмірів, демонстрації кількостей, частин цілого. Залежно від виду фігур (площина, лінія, об'ємне тіло) розрізняють діаграми площинні, лінійні, об'ємні. З площинних найбільше поширення мають стовпцеві (розміри зображуються у виді вертикальних прямокутників-стовпчиків), стрічкові (розміри зображуються у виді горизонтальних прямокутників – стрічок) і секторні (зображуються у виді кола, розділеного на сектори, розмір яких відповідає що позначається ними розміру). На лінійних діаграмах зіставлені величини зображуються ламаними лініями на координатному полі, на об'ємними-різноманітними тілами. Дуже виразні діаграми з величинами у виді фігур-знаків (наприклад, малюнки будинків різної величини). Наочність будь-якої діаграми може бути підвищена введенням у неї малюнка. Сучасні періодичні видання використовують діаграми для соціологічних опитувань, демонстрації економічних показників, динаміки цін тощо.

Графік показує кількісне співвідношення та розвиток взаємопов'язаних процесів або явищ у вигляді кривої, прямої, ламаної лінії, побудованої у тій чи іншій системі координат. У ньому функціональна залежність між розмірами зображується за допомогою ліній на площині. Найбільш поширені графіки у декартовій системі координат: по осі x (абсцис) відкладають у довільному масштабі значення незалежної перемінної, а по осі y (ординат) – значення функції. Кожне значення двох розмірів визначає положення точки на графіку, а крива, що з'єднує всі ці точки, дає наочне уявлення про те, як змінюється функція. Наочність ходу зміни розмірів часто підвищують тим, що графік розміщується на координатній сітці. Правила побудови графіків зводяться до вибору загального розміру графіка відповідно до формату набору, співвідношення товщини основних і допоміжних ліній, виконання і розташування написів. Нерідко графік доповнюється малюнком.

Існує 3 основні категорії фотографій, використовуваних у газетах та журналах: фоторепортажі, заплановані знімки, портрети. Фоторепортаж робиться на місці події, запланована зйомка готується, коли заздалегідь відомо про якусь подію. У таких фотографіях варто уникати штампів: рукостискання і посмішка, обговорення за столом, демонстрація речі тощо. Редакторів під час постановки завдання репортеру у кількох словах викладає на папері основні вимоги до знімків. Коли знімок готовий, його зайві частини прибираються за допомогою кадрування. Знімок повинний бути приємний візуально і, як правило, представлений у вигляді прямокутника. На частини знімка, що залишилася в результаті кадрування, не повинне бути порожніх місць, важливі елементи знімка повинні займати як можна більшу площу.

Малюнки робляться вручну або на комп'ютері в одному з графічних редакторів. Розмір технічного малюнка, зробленого від руки, має полуторний (150%) чи подвійний (200%) масштаб, малюнок виконується тушшю на білому гладкому щільному художньому папері. Текстівки складаються окремо і потім поєднуються з малюнком, або, якщо художник працює на комп'ютері, виконуються разом з малюнком (можливо, в додатковому пласті для легкої їх зміни). виправлення виконуються

зафарбуванням білим кольором зайвих ліній і наступним перемальовуванням. Можливості для виправлень обмежені, оскільки послідовно нанесені пласти білої фарби роблять робочу поверхню шорсткуватою, і лінії малюнка стають нерівними. Більшість сучасних програмних пакетів дозволяють виконувати технічні малюнки різного ступеня складності.

Півтонові зображення можуть бути одноколірними чи багатоколірними із використанням 256 відтінків градації сірого. Фотографії, фотокопії, документальні ілюстрації відносяться до пізнавальних ілюстрацій, разом із кресленнями, схемами тощо, а малюнки, монтажні – до художньо-образних. Півтоновими також можуть бути діаграми, карти, логотипи та багато інших видів зображень.

Фотографії використовують усі види періодичних видань, з них роблять фотомонтаж – зображення-композицію, складену з кількох фотографій, чи колаж – зображення, створене накладанням на основу матеріалів, що відрізняються кольором та фактурою. Карти та плани все частіше вміщуються в різного роду інформаційних повідомленнях, в них додають предметні зображення, силуетні або об'ємні малюнки без глибоко вирішеного простору або фотографії. Зображення з глибоким простором бажано поміщати в рамку, щоб ізолювати від основного зображення – карти. Рамка на карті може бути прямокутною і позначати широту і довготу по паралелях і меридіанам, або обмежувати фрагмент місцевості, що укрупнюється, а може зображально ускладнюватися і розвиватися у декоративну форму, що рельєфно виділяє картографічне зображення, мати вигляд візерунка, включають предметні малюнки.

Важливий зображальний елемент кожного періодичного видання, який ідентифікує його і є візитною карткою – логотип – характерно оформлена назва видання, призначення і існування якого походить від видавничої марки видавництва. Слово логотип з'явилося в результаті поєднання двох грецьких слів: logos – поняття, слово та typos – відбиток. Видавнича марка – фірмовий знак, емблема видавця або видавництва, у якій символічно відображається специфіка його видавничої діяльності. Також існує інші різновиди: сигнет (від signo – визначаю, позначаю – фірмовий знак, емблема видавництва, типографії або серії), серійна марка або емблема (фірмовий знак серії, позначений на всіх її випусках), типографська марка (фірмовий знак типографії, де було надруковане видання). Народження видавничої марки пов'язується з власником типографії у Венеції Альдом Мануцієм (1450-1515), який поставив справу випуску книг на наукову основу і став випускати книги під назвою альдіни. Тоді ж з'явився шрифт антиква, курсивне накреслення для виділення певних фрагментів тексту. «Нова академія» – тридцять видатних вчених – обговорювали книги, що видавалися, а також редагували їх. Для того, щоб конкуренти не могли підробити видання, Мануцій розсилав каталоги з вказівкою цін і розміщав на всіх книгах видавничу марку. На ній було зображено дельфіна, що обвився навкруги якоря.

Певний вид зображального матеріалу, що буде використаний у виданні, залежить від багатьох факторів, бажання показати реальність чи нереальність, точно відобразити події чи надати читачеві можливість образно мислити. Схематичне зображення завжди буде мати умовний характер, оскільки будь-який предмет чи істота передаватимуться як геометричний обсяг. Тому креслення застосовується там, де предмет легко піддається виміру і де точна міра окремих частин і відстаней між ними має більше значення, ніж художність та декоративність; або коли креслення являє собою праобраз чогось в уяві людини із науковими розрахунками. В усіх інших випадках креслення не варто застосовувати, краще – малюнок чи фотографію.

Якщо для читача надважливо точно представляти якийсь об'єкт, застосовуються не фотографії чи малюнки цього об'єкту, а схеми, на якій показується не самий предмет, а його будова, положення, стан чи робота. Застосування схем вимагає від художника-ілюстратора вміння знайти графічну форму, яка б виявила найістотніше, типичне і, одночасно, зробити зображення наочним, як можна більш легко

сприйманим, щоб допомогти уяві читача перейти від абстрактних понять до конкретної дійсності чи навпаки.

Щоб створити своєрідну абстрактно-графічну композицію дизайнер докладно вивчає предмет зображення, поступово вилучає із великого числа ознак зайві, другорядні і виділяє основні для вираження того істотного, що потрібно в кожному конкретному випадку. Лише після цього дизайнер знаходить графічну форму, що акцентує на сутності предмету. Знайдене в такий спосіб зображення полегшує читачеві шлях до розуміння об'єкта. Але водночас, розуміючи схематичне зображення, читач має представляти реальний. Цей перехід у процесі мислення читача від загального до часткового й навпаки від часткового до загального здійснює дизайнер, роблячи схему наочною. Такої конкретизації потребують науково-популярні видання, а також видання для дітей, оскільки діти мають зовсім недостатній досвід абстрактного мислення.

Дизайнер періодичного видання має продумати можливість поєднання пізнавальних та художніх ілюстрацій. Звичайну фотографію чи малюнок можна доповнити схематичним зображенням чи укрупнити певні деталі. Схему супроводжують зображенням предметів, які є в ній чи супроводжують її. На діаграмах замість стовпців із числовими значеннями вміщують фотографії предметів. звичайну таблицю можна пожвавити, якщо замість тексту у стовпцях чи рядках помістити зображення.

Найважливіше в оцінюванні ілюстрацій – це відповідність зображення тексту. Читач сприймає зображення миттєво, він або погоджується з тим, що бачить перед собою, зазнаючи почуття естетичного задоволення, або, навпаки, займає негативну позицію, коли його уявлення про те, що повинно бути зображене, вступає в різке протиріччя з тим, що дійсно зображене. Перше враження виникає мимоволі, саме по собі, але якщо існує кілька основних критеріїв, які важливі у сприйнятті зображення.

Сюжетно-композиційна та літературна складова ілюстрації виражається художнім зображенням людей, тварин, предметів, станом і дією і сприймається порівняно легко. Але тут важливе, наскільки зображене відповідає сюжету, задуму автора тексту, тобто як і наскільки відповідають композиційно-образотворчі засоби художника художнім засобам і методам, якими керувався автор тексту. Всі зображально-композиційні засоби: лінія, пляма, світло, колір, метод зображення предметів, простору, руху тощо, якими створюється образ, у їх загальному вираженні, тобто у вигляді конкретної образотворчої системи, мають відповідати стилю літературного твору і, одночасно, зберігати індивідуальні особливості стилю самого художника.

Повнота розкриття образу і його естетичний вплив пов'язані з властивостями композиції, які не сприймаються глядачем, але відчуються ним неусвідомлено. Це – просторова ясність планів і обсягів фігур та декоративність композиції. Безвідносно до методу зображення, індивідуального стилю художника, незалежно від теми зображення кожна форма в композиції вільно вичленовується оком із цілого, де б вона не була розміщена. Але вся композиція в цілому повинна сприйматися як нероздільна єдність, складена з чітких окремих частин, розташованих у визначених просторових планах.

Якщо фотокореспонденти не мають можливості подати якісні фотографії для статті, вони підбираються у редакції. Їхнім пошуком займається фахівець, який є компетентним у змісті, концепції видання; має доступ до бази даних зображень, постійно її поповнює і систематизує; орієнтується у спеціалізованих колекціях друкованих та електронних фотографій; вміє підбирати ілюстрації в агентствах, бібліотеках, музеях, художніх галереях, архівах, державних і особистих колекціях; знає законодавство щодо авторських прав на зображення, взяті в інших джерелах. Авторські права на фотографії діють протягом 50 років, що відраховується після завершення року, у якому була зроблена фотографія. На історичні фотографії, відповідно до прийнятих угод, авторські права не поширюються, а той, хто публікує

історичну фотографію, не отримує при цьому ніяких авторських прав. Всі зображальні оригінали ретельно вивчаються редактором і дизайнером з погляду можливостей відтворення, щоб при наявності альтернативи вибрати найбільш придатний варіант.

Недосконалість вихідного матеріалу пов'язана з різноманітністю джерел зображень – від цифрових камер, що формують зображення в стандарті RGB, і настільних сканерів до цифрових фотографій на Photo CD та інтернет-джерел. Вибір способу роботи з ілюстративним матеріалом залежить від їх виду і способу взаємодії з текстом: якщо зображення заверстані у текст, то вони мають опрацьовуватися як єдиний масив, якщо зображення відтворюються окремо від тексту, тоді вони опрацьовуються окремо із наступним монтажем.

Ілюстрації обробляються комп'ютерними програмами або вручну [4]. При електронній обробці малюнки можуть створюватися безпосередньо в програмі верстки, тоді їх не потрібно окремо опрацьовувати, оскільки вони генеруються як частина оригінал-макету. Якщо графічні малюнки підготовлені окремо, вони скануються і потім вставляються у текст під час верстки; або в оригінал-макеті передбачається місце для ілюстрацій у потрібному масштабі, і вони вставляються у текст пізніше. Комп'ютерне растрове зображення є сукупністю різнокольорових точок різного розміру, що покривають весь відбиток і послабляють загальну тональність зображення. Тому якість паперових оригіналів має бути дуже високою.

Папір для півтонових зображень має бути білим однотонним, а зображення виконується із підвищеною контрастністю, щоб на відбитку було потрібне співвідношення тонів [3]. Не можна зображувати наддрібні деталі, особливо при великому зменшенні, тому що при репродукуванні вони зникнуть. Дуже дрібні, але необхідні деталі зображення варто перебільшувати, збільшуючи їх у межах припустимого. Варто враховувати якість паперу і спосіб друку: чим папір грубіше, тим зображення повинне бути менш деталізованим, із більш контрастними тоновими переходами; зображення повинне бути більш контрастним для офсетної друку, оскільки зображення пом'якшується.

Сканування чорно-білих зображень обходиться трохи дорожче, ніж чорно-біла фотографія, але комп'ютерна обробка електронного зображення дозволяє регулювати контрастність, ретушувати зображення, маскувати окремі елементи і використовувати спеціальні ефекти. Для отримання якісних зображень штрихові малюнки повинні скануватися з мінімальною роздільною здатністю 600 dpi, а іноді і понад 1000 dpi [1]. Оригінал може виявитися непридатним для сканування через свої розміри, крихкість, інші причини. Тоді оригінал фотографується.

Одна з головних переваг зображень, створених за допомогою програмних засобів, – це простота модифікації та редагування і висока контрастність. Для отримання якісного зображення роздільна здатність електронного файлу має бути 600 dpi, але файл такого розміру іноді важко редагувати через недостатність пам'яті комп'ютера. Тому малюнки з роздільною здатністю 300 dpi створюють подвійного розміру (масштаб 200 %), а потім зменшують до необхідного розміру із підвищенням чіткості зображення, тобто отримують потрібні 600 dpi.

Єдиного правильного шляху удосконалення конкретного зображення не існує. В цілому корегування і покращення зображень – злагоджений процес, що включає безліч взаємозв'язаних задач:

- Масштабування зображення до необхідних розмірів і роздільної здатності.
- Поліпшення різкості зображення, щоб компенсувати розмивання, що вноситься процесами сканування і друку.
- Встановлення тонового характеру зображення.
- Перетворення зображення (якщо воно кольорове) в режим СМЮК, використовуючи коректні параметри кольороподілу для конкретного проекту.

– Визначення, виходячи із змісту, найбільш і найменше важливих для покращення зображення тонових діапазонів.

– Спираючись на характеристики принтера, визначення межі яскравості, враховуючи при цьому тонові особливості та зміст зображення та значення тіні, враховуючи при цьому тонові особливості та зміст зображення.

– Налаштування півтонів так, щоб компенсувати збільшення розміру точок растру при друці. Програма Photoshop виконує це візуально після встановлення правильних параметрів фарби (Printing Ink Setup). Можна скомпенсувати збільшення розміру точок растру чисельно, використовуючи будь-яку програму, яка дозволяє працювати з тоновими кривими.

– Повторна перевірка найяскравіших, нейтральних і характерних кольорів зображення. Встановлення чисельних значень. Корекція зрушень кольору по каналах.

– Обстеження кожного кольорового каналу на предмет потенційних проблем, пов'язаних з контрастом і деталізацією.

– Встановити оптимальну для виведення роздільну здатність зображення.

У періодичному виданні ілюстрації підбираються для кожного матеріалу окремо, але всі зображення мають відповідати загальній концепції: кольоровість, пропорції, кількість на сторінці тощо. Під час проектування кожного окремого номера деякі зображення відхиляються, інші – замінюють, оскільки ілюстрація – центр композиції газетної чи журнальної сторінки, важливий акцент, що привертає увагу до окремого матеріалу і відтягує від іншого. Баланс сторінки чи розвороту і послідовність читання всіх матеріалів – завдання, яке можна виконати при правильному підборі зображального матеріалу.

Висновки. Отже, класифікаційний поділ ілюстративного матеріалу періодичних друкованих видань дає можливість підібрати зображення до конкретної статті з урахуванням не лише читацького та функціонального призначення, але і врахувати бажаний вплив на читача, задоволення його потреб. А це означає, що у такий спосіб підвищується якість видання, його рейтинг серед інших, подібних за тематикою і іншими показниками. Опрацювання оригіналу ілюстрації означає не лише підвищення різкості та кольорової насиченості, але і вибір ракурсу, кадрування, виокремлення найважливіших деталей, схематичне позначення складних частин – все ці операції сприяють наочності і виразності зображального ряду видання.

SUMMARY

The article is devoted to illustrations, as component of printing mass-media, classifications are pointed in accordance with a role in edition and degree of reflection of reality. The extent material's evident and veracity of reflection of event to a great extent depend on the right neat and worked image.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Айринг С., Айринг Э. Подготовка цифровых изображений для печати. – Мн.: Попурри, 1997.
2. Гессен Л. И. Верстка иллюстраций в книге. – М; Л.: Гизлегпром, 1932. – 96 с.
3. ДСТУ 3772-98 «Оригінали для поліграфічного відтворення. Загальні технічні вимоги».
4. Пиккок Дж. Издательское дело – С. 82-85, 165-194.
5. Познавательные иллюстрации: Художественно-технические средства: Учеб. пос. / Сост. і редактор В. Д. Дольский. - М.: Изд-во МГУП, 2000. – 336 с.
6. Черняков Б. І. Зображальна журналістика в друкованих засобах масової інформації: Ілюстрована періодика від виникнення до середини ХІХ ст. – К.: Центр вільної преси, 1998. – 115 с.
7. Шевченко В. Е. Оформлення сучасного газетного видання / Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут журналістики – К.: Поліграфічна дільниця Інституту історії України НАН України, 2003. – 344 с.
8. Шовгенюк М. В., Білорус В. Є., Дудяк В. О., Миклуша І. З. Ввід і вивід зображень з комп'ютерних видавничих систем. – Л.: Фонд підтримки науки, 1998.

Надійшла до редакції 23 листопада 2007 р.